

Het nieuwe Zwin staat in de steigers

Het Zwin staat voor een grote veranderingsoperatie. De Provincie West-Vlaanderen, eigenaar van het Provinciaal Natuurpark Zwin, en het Agentschap Natuur en Bos van het Vlaamse Gewest (ANB), eigenaar van de Zwinvlakte, willen het Zwin uitbouwen tot een nieuw en eigentijds, toeristisch-educatief project. De Provincie en het ANB sloten hiervoor in 2008 een samenwerkingsovereenkomst en maakten werk van een projectvisie. Deze visie moet leiden tot een totaal vernieuwd 'Natuureducatief Ecotoeristisch Zwin' in 2012.

Blikvangers hierbij zijn een nieuw *Bezoekerscentrum*, dat de huidige, verouderde gebouwen vervangt, en een *Kijkcentrum* dat een panoramisch zicht op de Zwinvlakte biedt. De werken worden op ruim 16 miljoen euro geraamd. Tijdens de veranderingswerken blijft het Zwin open voor het grote publiek. Er zijn heel wat onderhoudswerken gebeurd en er is een nieuwe cafetaria geopend.

Historiek

Het Zwin is en blijft één van de belangrijkste natuurtoeristische trekpleisters langs onze kust. In 2006 verkocht de Compagnie 'Het Zoute' twee delen van het Zwingebied aan de overheid: de Zwinvlakte met zeereepduinen (180 ha) aan het Agentschap Natuur en Bos, en het 'vogelpark', het huidige Provinciaal Natuurpark Zwin (18 ha) aan de Provincie West-Vlaanderen.

De Provincie West-Vlaanderen en ANB - Vlaamse Gewest hebben in 2008 een overeenkomst gesloten voor geïntegreerde praktische samenwerking betreffende het Zwin. Eveneens werd een interbestuurlijke projectorganisatie opgestart voor de ontwikkeling van het Zwinproject, waarin de Afdeling Kust van het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK) - omwille van de heraan te leggen dijk bij de uitbreiding van het Zwin - en de gemeente Knokke-Heist projectpartners zijn.

Uitbreiding

Op 13 maart 2009 besliste de Vlaamse regering, gevolgd door de Provincie West-Vlaanderen, het advies van de Internationale Zwincommissie en aan de Scheldeverdragen tussen Nederland en Vlaanderen, alsook rekening houdend met de aanbevelingen van het internationaal MER-rapport, het getijdenonderhevig natuurgebied Het Zwin uit te breiden met een 120 ha van de Willem-Leopoldpolder. Dit door de Internationale dijk landinwaarts te verplaatsen. Voor de landbouwbedrijven die gebruik maken van deze gronden zullen er billijke vergoedingen en andere ondersteunende maatregelen geboden worden.

Het Natuureducatief Ecotoeristisch Zwinproject bestaat uit het Provinciaal Natuurpark (voormalig 'Vogelpark') en het Gewestelijk Natuurdomein (toekomstig Vlaams natuureservaat) samen ook met de dijken en duinen die rond de Zwinvlakte liggen.

Een grensoverschrijdende benadering van dit project, met partners aan Nederlandse zijde, is evenwel noodzakelijk, gelet op het projectconcept en de ligging van de getijdenonderhevige Zwinvlakte. Het ruimer natuurkader waarin het project gesitueerd is, is het geheel van de natuurgebieden tussen de verstedelijkte badplaatsen Knokke-Heist en Cadzand-Bad, gemeenzaam 'Natuurcomplex Zwin' genoemd.

"Een nieuw bezoekerscentrum, als een parel in het natuurcomplex Zwin, verbonden met een kralensnoer van kijkplaatsen rond de Zwinvlakte".

Bezoekerscentrum

De centrale toegangspoort tot het projectgebied (Natuurpark Zwin en Zwinvlakte) is het nieuw Bezoekerscentrum. De verkommerde en verouderde gebouwen en buiteninfrastructuur in het Natuurpark hebben oneconomische en milieubelastende exploitatiebeperkingen en worden gesloopt.

Het nieuwe Bezoekerscentrum krijgt een belangrijke toeristische onthaalfunctie voor de Zwinstreek en zal bovendien fungeren als poort op het ruimere gebied van het Zwin. Een deel van dit Bezoekerscentrum zal gratis toegankelijk zijn om de bezoeker van de Zwinstreek alle informatie te kunnen aanbieden. Een ruime cafetaria met terras zal vanuit het onthaalgedeelte of van buitenaf rechtstreeks toegankelijk zijn.

De ecotoeristische attractie van het Zwinproject is betalend. In een gedeelte van het Bezoekerscentrum wordt een ruimte voorzien voor permanente en tijdelijke tentoonstellingen. Interactieve natuureducatieve informatie over het Zwin en de Zwinstreek zal er eveneens te vinden zijn.

In het Bezoekerscentrum zullen ook natuur- en milieueducatieve activiteiten en dagseminaries, gericht op natuurbeleving, natuurontwikkeling en duurzaamheid mogelijk zijn. Eventuele logiesmogelijkheden in het kader van deze natuureducatieve programma's worden nog onderzocht.

Internationale luchthaven voor vogels

Het Zwin fungeert als een unieke Europese stapsteen in de vogeltrek. Daarom wordt het Natuureducatief Ecotoeristisch Zwinproject uitgedragen onder het motto: "Het Zwin als internationale luchthaven voor vogels". Uiteraard komen de andere aspecten van de natuur en ecosystemen van het Zwin ook volledig aan bod.

In het Natuurpark Zwin wordt in de eerste plaats, na sloping van de bestaande infrastructuur, aandacht gegeven aan natuurherstel en natuurontwikkeling. De kolonie vrije vlucht ooievaars wordt door het aanleggen van een nieuwe waterpartij in stand gehouden. De vogels in kooien worden beperkt tot een waardevolle didactische selectie van typische zwinsoorten, op verantwoorde wijze geherhuisvest.

Kijkcentrum

Aan het knikpunt van die dijk komt een "all-weather" Kijkcentrum, dat in de dijk is gebouwd en vanaf het Natuurpark Zwin toegankelijk is, ook voor rolwagengebruikers.

In het Kijkcentrum worden waarnemingen en verwachtingen betreffende avifaunistische en anderen aspecten van het Zwin op boeiende, actuele wijze (real-time informatie) geduid. Het Kijkcentrum vormt de enige toegangspoort (langs Vlaamse zijde) tot de Zwinvlakte en is startpunt voor wandelingen in de Zwinvlakte, individueel op ingerichte wandelroutes of gegidst.

Het Kijkcentrum is de hoofdkraal van het kralensnoer van ingerichte kijkplaatsen die rondom de vergrote Zwinvlakte wenselijk worden geacht, op een selectief aantal interessante sites in de dijken en duinen rond de Zwinvlakte. Ze zijn niet bereikbaar vanuit de Zwinvlakte maar wel vanaf de publiek toegankelijke recreatieve paden rond het Zwin. Dit kralensnoer is grensoverschrijdend en verbindt Vlaamse en Nederlandse kijkplaatsen met elkaar en met het Bezoekerscentrum in het Natuurpark Zwin.

Timing en kostprijs

Het is de ambitie van de Provincie West-Vlaanderen en ANB om midden 2012 de exploitatie van de belangrijkste nieuwe infrastructuur te kunnen opstarten.

Het project wil toonaangevend zijn op vlak van duurzaamheid: energiegebruik (niveau laag energie gebouw), materialen, waterhuishouding, duurzaam beheer en duurzame mobiliteit. Dit aspect wordt aan de bezoeker als een bijkomend inhoudelijk thema expliciet in het gehele projectdomein ter kennis gegeven.

Het totaalproject wordt op ruim 16 miljoen euro geraamd. Naast eigen financiering rekenen de projectpartners (ANB, Provincie, MDK) op steun van derden. Verschillende aspecten van het project passen in Europese programma's en in programma's voor vernieuwing van het toeristisch product aan de Kust: deelprojecten voor betoelaging worden ingediend bij Europese fondsen en er wordt een beroep gedaan op het KustActiePlan KAP III. Omwille van de demonstratiefunctie op vlak van laag energiegebruik participeert de gemeente Knokke-Heist financieel mee in het Bezoekerscentrum.

Aanpak

Gebouwen en buiteninfrastructuur worden als één geïntegreerd geheel ontworpen, volgens een ruimtelijk planconcept voor Natuurpark Zwin, de Zwinvlakte en de omgevende dijken, en met een hoge hedendaagse architectonische kwaliteit die de unieke landschapservaring respecteert (bvb. gebruik van groen dak).

Naast het Bezoekerscentrum Zwin, is het van belang informatiepunten in de omgeving te hebben. Bijvoorbeeld de dienst voor Toerisme en het Spoorwegstation van Knokke-Heist, en musea met een complementair aanbod (Sincfala, bezoekerscentrum Cadzand, Damme, ...). Parkings als toegangspoorten tot het gebied en plaatselijke kleine infopunten vullen dit aan.

Recreatieve netwerken van en naar het Zwin, zoals het fietsknooppunten netwerk, zullen afgestemd worden op het nieuw Bezoekerscentrum Zwin. Het Zwin is, omwille van zijn uniek karakter als vrij uitgestrekt zilt slikken- en schorregebied en zijn natuureducatieve waarde, één van de belangrijkste kroonjuwelen van de 37.000 ha gewestelijke natuurreservaten, bossen en parken die door het Agentschap voor Natuur en Bos in Vlaanderen worden beheerd.

Deze intensieve samenwerking zal aan het Zwin als kroonjuweel een mooie toekomst geven. De grote natuur- en landschappelijke kwaliteiten van het Zwin, worden zo nog beter ontwikkeld, zodat het Zwin uitgroeit tot een nog belangrijker troef voor de economie.